

Briselē, 26.6.2013.
COM(2013) 453 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Pilnīgs e-iekpirkums valsts pārvaldes modernizēšanai

1. IEVADS

Šajā paziņojumā ir apzināta "pilnīga e-ierpikuma"¹ īstenošanas pakāpe ES (no paziņojumu elektroniskas publicēšanas līdz elektronisku maksājumu veikšanai), kā noteikts 2012. gada paziņojumā "E-ierpikuma stratēģija"². Tajā ir izklāstītas darbības, kuras būtu jāveic ES un dalībvalstīm, lai panāktu pāreju uz pilnīgu e-ierpikumu.

Publiskā iepirkuma pārvaldība ir galvenā politikas prioritāte pašreizējās fiskālās konsolidācijas kontekstā. Tā kā publiskie izdevumi par precēm, būvdarbiem un pakalpojumiem veido 19 % no ES IKP³, to efektīvāka pārvaldīšana var būtiski palīdzēt **uzlabot publisko izdevumu vispārējo efektivitāti**. Pašreizējā krīze sniedz iespēju dalībvalstīm pamatīgāk iesaistīties **strukturālu izmaiņu īstenošanā savā pārvaldē**, lai samazinātu publisko izdevumu daļu savā IKP, vienlaikus izmantojot ietaupītos līdzekļus **ieguldījumiem izaugsmi veicinošā politikā**. Pasaules Banka lēš, ka e-ierpikums var radīt 6 līdz 13,5 % ietaupījumus no kopējiem publiskā iepirkuma izdevumiem⁴.

Efektīva valsts pārvalde ir ES ekonomikas konkurētspējas galvenais elements. Valsts pārvaldes modernizācija tika noteikta kā viena no piecām prioritātēm Komisijas gada izaugsmes pētījumā 2012. un 2013. gadā⁵. Publiskā iepirkuma reforma, valsts pārvaldes digitalizācija, administratīvā sloga samazināšana un lielāka pārredzamība – tie visi ir izaugsmes virzītājspēki.

Pāreja uz pilnīgu e-ierpikumu var radīt būtiskus ietaupījumus, atvieglojot valsts pārvaldes konkrētu jomu strukturālu pārveidošanu, un ir izaugsmes virzītājspēks, atverot iekšējo tirgu un veicinot inovācijas un vienkāršošanu. Tā var arī atvieglojot MVU dalību publiskajā iepirkumā, samazinot administratīvo slogu, palielinot pārredzamību attiecībā uz uzņēmējdarbības iespējām un samazinot dalības izmaksas.

Pilnīgs e-ierpikums nenozīmē IT projekta īstenošanu, kas tikai atkārtotu papīra formāta procesus, tā ir iespēja būtiski pārskatīt veidu, kādā ir organizēta valsts pārvalde. **Līdz ar to pilnīgs e-ierpikums ir galvenais iepriekšminēto prioritāšu virzītājspēks un var veicināt ES stratēģijā 2020 noteiktos ilgtermiņa izaugsmes mērķus.**

Nolūkā izmantot e-ierpikuma⁶ priekšrocības un kā daļu no publiskā iepirkuma tiesiskā regulējuma⁷ modernizācijas Komisija 2011. gada beigās ierosināja noteikt par obligātu e-paziņojumu⁸, e-pieklūvi iepirkuma dokumentiem⁹ un e-iesniegšanas¹⁰ posmus. Komisija patlaban ir pieņēmusi priekšlikumu, kura mērķis ir digitalizēt citu iepirkuma procesa posmu: rēķinu sagatavošanu. Šā priekšlikuma, kas paredzēts 2012. gada II vienotā tirgus aktā, mērķis

¹ Pilnīgs e-ierpikums ir elektroniskās saziņas un darījumu apstrādes izmantošana publiskā sektora organizācijās, veicot preču un pakalpojumu vai būvdarbu iepirkumu, no paziņojuma līdz maksājumam.

² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0179:FIN:LV:PDF>

³ http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/modernising_rules/public-procurement-indicators-2011_en.pdf

⁴ http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/conferences/speeches/robert-hunja_en.pdf

⁵ Paziņojumi COM(2011) 815 galīgā redakcija un COM(2012) 750 final.

⁶ Šis dokuments attiecas uz e-ierpikumu kā e-paziņojumu, e-pieklūvi un e-iesniegšanu, kas ir definēti turpmāk.

⁷ http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/modernising_rules/reform_proposals_en.htm

⁸ Paziņojumu elektroniska publicēšana, kuros paziņo par publiskā iepirkuma konkursiem.

⁹ Publiskā iepirkuma dokumentācijas publicēšana, piemēram, statūti tīmekļa vietnē.

¹⁰ Piedāvājumu elektroniska iesniegšana, uzņēmumiem piesakoties dalībai konkursā.

ir panākt to, ka visi publiskie pircēji pāriet uz obligātu e-rēķinu pieņemšanu termiņā, kas ir pēc iespējas tuvāk e-ierpirkuma [ieviešanas] termiņam. Tas vairotu ieguvumus ES ekonomikai un ļautu Eiropas uzņēmumiem un līgumslēdzējiem iestādēm pilnībā izmantot digitālā vienotā tirgus priekšrocības.

Publiskā iepirkuma tiesiskā regulējuma modernizācija un priekšlikums par e-rēķiniem pievēršas publiskā iepirkuma digitalizācijas galvenajiem virzītājspēkiem. E-maksājums ir lielā mērā reglamentēts tiesību aktos par vienoto euro maksājumu telpu (*SEPA*), turpretim e-pasūtījumi ir atkarīgi no e-katalogu īstenošanas, kuri ir ietverti tiesību akta priekšlikumā par publisko iepirkumu. Atlikušais process (e-arhivēšana) ir atkarīgs no e-rēķiniem, apstiprinot to, ka vispirms jāievieš e-rēķinu izmantošana. Tādēļ, lai arī galīgais mērķis ir īstenot elektroniski visu iepirkuma ciklu, sākot ar e-paziņojumu un beidzot ar e-maksājumu, šajā posmā Komisija neparedz leģislatīvus priekšlikumus pārējo procesu digitalizācijai. Tomēr Komisija uzraudzīs turpmāko attīstību šajās jomās un var nolemt rīkoties, ja tā to uzskatīs par lietderīgu vai nepieciešamu.

Dalībvalstīm būs galvenā loma pilnīga e-ierpirkuma īstenošanā, jo pārejas pārvaldīšanai tām būs jāizveido rīcībspējīgas stratēģijas. Lielākajā daļā jau izveidoto stratēģiju nav ietverti rīcības plāni, kuros tiktu risināti darbības jautājumi. No 22 dalībvalstīm, kuras ir izveidojušas stratēģijas attiecībā uz e-ierpirkumu, tikai astoņas ir noteikušas e-ierpirkuma ieviešanas mērķus.

2. PILNĪGS E-IEPIRKUMS KĀ LĪDZEKLIS VALSTS PĀRVALDES MODERNIZĀCIJAI

Dalībvalstīm būtu jāizmanto iespēja īstenot pilnīgu e-ierpirkumu, lai uzlabotu publiskā iepirkuma īstenošanu un – kas ir vēl svarīgāk – lai no pašiem pamatiem modernizētu savu valsts pārvaldes iestāžu darbību. Lai ieguvumi būtu maksimāli, nepieciešama stratēģiska un visaptveroša pieeja, nosakot atbilstošu politisko un likumdošanas tiesisko regulējumu un nodrošinot pārvaldību un koordināciju. Piemēram, būs jāizdara politiska izvēle, lai nodrošinātu uzņēmumiem vienkāršu piekļuvi publiskā iepirkuma iespējām. To varētu sasniegt, publicējot visas valsts iepirkuma iespējas vienā tīmekļa vietnē vai izveidojot vairākas tīmekļa vietnes, kas apmainās ar informāciju.

Pilnīgs e-ierpirkums dod iespēju pārstrukturēt visu publiskā iepirkuma procedūru, kas, iespējams, var ietekmēt publiskā iepirkuma (de)centralizācijas pakāpi dalībvalstīs¹¹.

Pilnīgs e-ierpirkums var uzlabot vispārējo administratīvo efektivitāti, saīsinot ciklu no pirkšanas līdz samaksai, samazinot administratīvo slogu un uzlabojot pārbaudāmību. Tas savukārt samazinātu korupcijas un krāpšanas nodokļu jomā iespējas, palielinātu datu drošību un samazinātu tiesvedību¹². Lombardijas centralizēto iepirkumu iestāde 2009. gadā izvērtēja, ka e-ierpirkuma ieviešana ir samazinājusi iepirkuma procedūru ilgumu par 26 % un tiesvedību – par 88 %.

Turklāt digitalizācija veicina publiskā iepirkuma un tādējādi valsts izdevumu būtiskas daļas uzraudzību. Portugālē publiskā iepirkuma portāls "Base"¹³ ļauj uzraudzīt publisko iepirkumu izdevumus un apjomu un veidot statistiku par pirkumu veidiem, konkursos uzvarējušiem uzņēmumiem utt.

¹¹ Pāreja uz centralizāciju ir nepārtraukta tendence, ko vēl vairāk atbalstīs e-ierpirkuma ieviešana.

¹² Ieguvumu saraksts nav izsmēļošs: CO2 emisiju samazināšana, starptautisko tirgu atvēršana utt.

¹³ www.base.gov.pt

Pilnīgs e-ierpirkums var arī izsaukt ķēdes reakciju, stimulējot valsts pārvaldes pakalpojumu plašāku digitalizāciju, kā rezultātā sabiedriskie pakalpojumi kļūs efektīvāki, iedzīvotājiem un uzņēmumiem draudzīgāki. Tas var arī veicināt inovāciju un palīdzēt sasniegt Digitālās programmas Eiropai¹⁴ un Eiropas e-pārvaldes rīcības plāna 2011.–2015. gadam¹⁵ mērķus.

E-rēķinu ieviešana var veicināt pārējo procesu pēc līguma piešķiršanas automatizāciju, pamatojoties uz ķēdes reakciju, piemēram, e-pasūtījumus, e-maksājumus un e-arhivēšanu. Turklāt e-sertifikātiem¹⁶ var izveidot digitālu centralizētu piekļuvi, kurā būtu atrodamī visi sertifikātu pieprasījumi publiskā iepirkuma jomā. Līgumslēdzējām iestādēm vairs nevajadzēs pieprasīt no uzņēmumiem dokumentus, jo tie būs pieejami tiešsaistē. Šos e-sertifikātus varētu izmantot arī citas valsts pārvaldes iestādes, ne tikai līgumslēdzējas iestādes, tādējādi tiktu vienkāršots un samazināts administratīvais slogs. Itālijā tiek lēsts, ka šāda sistēma uzņēmumiem gadā rada ietaupījumus līdz 1,2 miljardu euro apmērā¹⁷. Francijas centralizēto iepirkumu iestāde *UGAP* izmanto e-sertifikātus, samazinot administratīvās izmaksas par 35 % un saīsinot piešķiršanas procesu par 10 dienām.

Vairākas valstis jau ir sākušas īstenot pilnīgu e-ierpirkumu. Ieguvumi ir lielāki tad, ja var izvairīties no paralēlu sistēmu (elektroniskas un papīra formātā) līdzāspastāvēšanas.

3. PILNĪGS E-IEPIRKUMS PALIELINĀTU MVU DALĪBU PUBLISKAJĀ IEPIRKUMĀ

Lielākā daļa MVU ir apriekoti, lai izmantotu pilnīgu e-ierpirkumu, kas ļauj tiem gūt labumu. Saskaņā ar 2013. gada¹⁸ *Eurostat* datiem 2012. gadā tikai 4,6 % MVU nebija piekļuves internetam.

Jo īpaši e-rēķini var samazināt izmaksas par rēķinu nosūtīšanu un vienkāršot šo procesu, tie var arī mazināt kļūdu iespējamību, pateicoties automatizācijai, un tie vienkāršo revīziju veikšanu un nodokļu iekasēšanu. Tā savukārt samazina administratīvo slogu uzņēmumiem, kas vissmagāk gulstas uz MVU.

Vairāki pētījumi liecina, ka MVU e-ierpirkumu atzīst par izdevīgu¹⁹. MVU minētie pozitīvie aspekti bija arī ātrāka piekļuve informācijai, piekļuve plašākām iepirkumu iespējām un procedūru vienkāršošana.

Pieredze tajās valstīs, kur e-ierpirkums ir vispārpieņemta prakse (piemēram, Portugālē un Īrijā), parasti ir pozitīva. Dienvidkorejā laikposmā no 2003. gada (kad ieviesa e-ierpirkumu) līdz 2010. gadam MVU līdzdalība publiskajā iepirkuma palielinājās par 20 %.

Neraugoties uz šiem minētajiem ieguvumiem, būtu jārīkojas ES, valstu un reģionu līmenī, lai MVU atvieglotu piekļuvi pilnīgam e-ierpirkumam (skatīt 5. iedaļu). Jo īpaši dalībvalstīm

¹⁴ Digitālās programmas Eiropai, COM (2010) 245, mērķis ir līdz 2015. gadam panākt, ka ES uzņēmumi un iedzīvotāji plašāk izmanto e-pārvaldes pakalpojumus.

¹⁵ E-pārvaldes rīcības plāns 2011. — 2015. gadam, COM (2010) 743.

¹⁶ "Rolece" Spānijā, Francijas "e-Attestation", un "AVCP" (*Autorità Vigilanza Contratti Pubblici*) uzņēmuma virtuālā pase Itālijā.

¹⁷ AVCP aplēse, pamatojoties uz uzņēmumu un konkursu skaitu, viena uzņēmuma dalības konkursos vidējo rādītāju, dokumentu sagatavošanas un personāla izmaksām.

¹⁸ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/information_society/data/comprehensive_databases

¹⁹ Valsts apsekojumu par e-ierpirkumu Portugālē (2012.g.) liecina, ka 78 % MVU ziņoja par lielāku pārredzamību un 50 % – par lielāku konkurenci. Skatīt arī: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/files/smes_access_to_public_procurement_final_report_2010_en.pdf

vajadzētu veicināt nedārgus un viegli izmantojamus e-rēķinu un e-ierīkumu pakalpojumus ar mērķi samazināt iespējamās izmaksas un vienkāršot procesu.

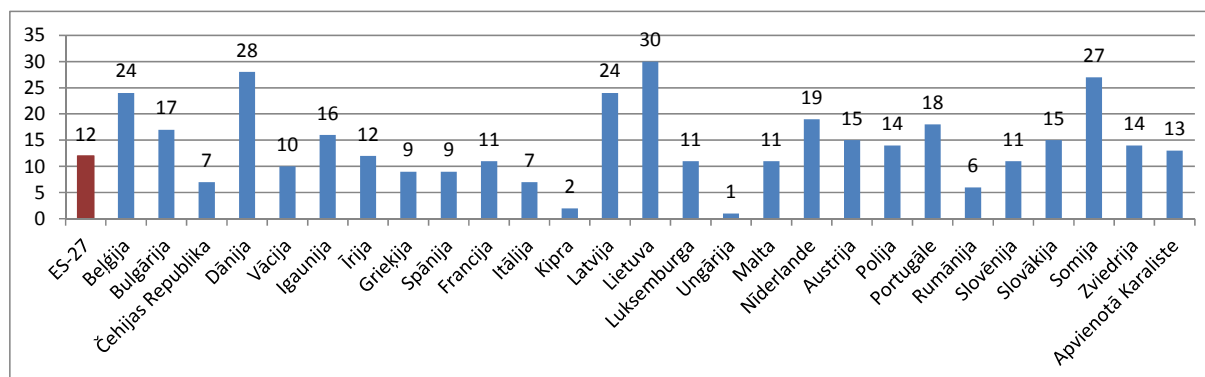
4. PILNĪGS E-IEPIRKUMS NETIEK IZMANTOTS PLAŠI, BET SITUĀCIJA STRAUJI MAINĀS

4.1. E-rēķini – aktuālā situācija

Tā kā e-rēķinu priekšrocības tiek atzītas arvien biežāk, vairākas dalībvalstis ir uzņēmušas iniciatīvas to ieviešanai. E-rēķini publiskajā iepirkumā pašlaik ir daļēji obligāti Dānijā, Zviedrijā un Somijā un no 2014. gada kļūs obligāti Austrija (federālajā līmenī) un Itālijā. Nīderlande ir izveidojusi portālu ("Digipoort"), ar kura palīdzību e-rēķinus var nosūtīt centrālajai valdībai, un pašlaik tiek veikti pasākumi reģionālo un vietējo iestāžu iekļaušanai. Francijā un Čehijas Republikā valsts pārvaldes iestādes, ja tās to vēlas, ar lēmumu var noteikt obligātus e-rēķinus. Citas valstis, piemēram, Spānija, Beļģija, Īrija un Vācija arī veic pasākumus, lai publiskajā iepirkumā plašāk izmantotu e-rēķinus.

Neraugoties uz šiem centieniem, e-rēķinu izmantošana publiskajā iepirkumā ES joprojām ir ierobežota. Saskaņā ar *Eurostat* datiem tikai 12 % uzņēmumu izmanto elektroniskos līdzekļus, nosūtot rēķinus valsts iestādēm vai saņemot tos. Citā avotā norādīts, ka Eiropā e-rēķini veido tikai 4 līdz 15 % no visiem nosūtītajiem un saņemtajiem rēķiniem.

Uzņēmumi, kas nosūta valsts iestādēm e-rēķinus ar standarta struktūru, kas piemērota automatizētai apstrādei, un elektroniskos datus, un saņem tos no valsts iestādēm 2011. gadā [%] (avots: *Eurostat*).

Turklāt tās valstis, kurās e-rēķini ir obligāti, bieži to ir noteikušas, pamatojoties uz saviem e-rēķinu valsts standartiem, kuri lielākoties nav sadarbspējīgi. Tas ir veicinājis vienotā tirgus sadrumstalotību un tādējādi palielinājis e-rēķinu izmaksas un sarežģītību pārrobežu publiskajos iepirkumos. Netiek izmantota iespēja gūt nozīmīgus ietaupījumus visām ieinteresētajām personām.

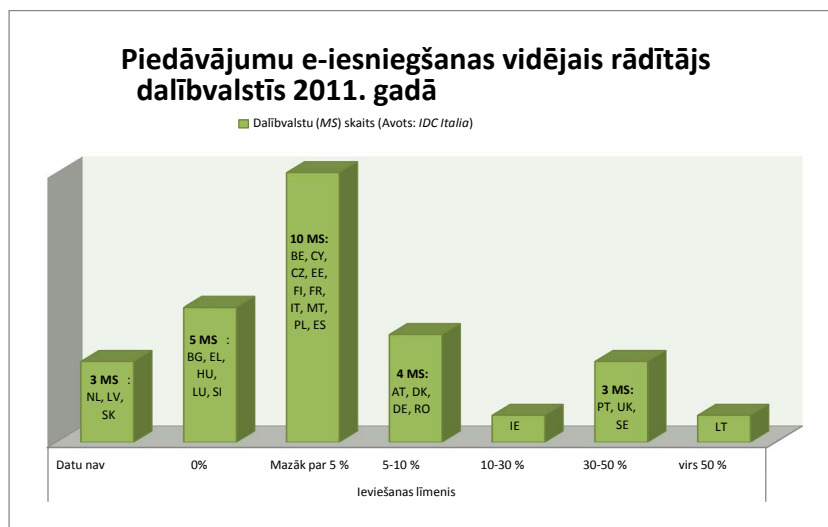
Komisijas 2010. gada paziņojumā “Elektronisko rēķinu Eiropai sniegtie ieguvumi”²⁰ ir izvirzīts mērķis, “lai līdz 2020. gadam e-rēķini kļūtu vadošā rēķinu sastādīšanas metode Eiropā”, un izklāstīts plāns to plašākai ieviešanai. Tagad Komisija ir pieņēmusi priekšlikumu, kura mērķis ir padarīt e-rēķinus par standarta metodi publiskā iepirkuma jomā (skatīt 5.1. sadaļu).

²⁰

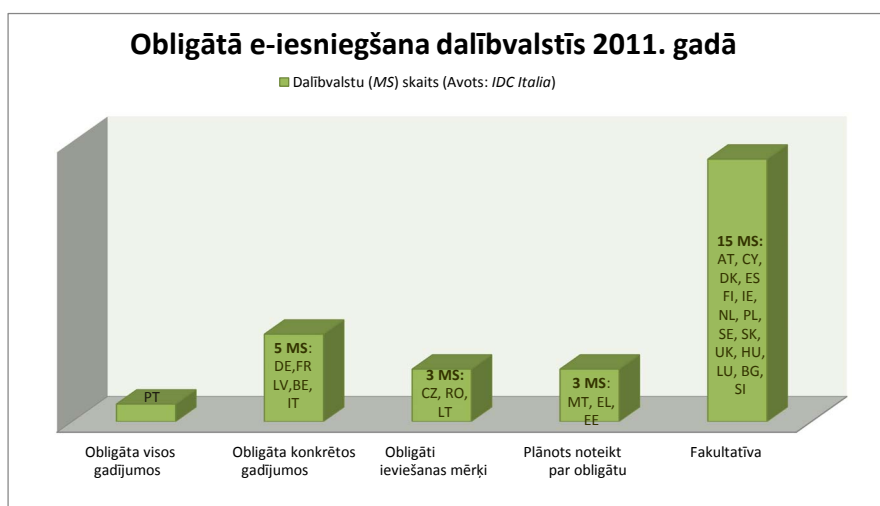
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0712:FIN:LV:PDF>

4.2. E-ierpirkums – aktuālā situācija

E-paziņojums un e-pieklūve iepirkuma dokumentācijai parasti ir pieejami visā ES, lai gan dažās dalībvalstīs šīs funkcijas neizmanto visās procedūrās un attiecībā uz visiem pirkumiem. 22 dalībvalstīs e-paziņojums jau bija obligāts vēl pirms ES tiesību aktu stāšanās spēkā. Pētījumā, ko Eiropas Komisija veica 2013. gadā²¹, lēsts, ka elektroniski iesniegto piedāvājumu skaits (e-iesniegšana) ES 2011. gadā bija aptuveni 10 %²² (+13 % salīdzinājumā ar 2010. gadu).

Lietuva, Portugāle, Zviedrija un Apvienotā Karaliste ir guvušas ievērojamus panākumus, jo tika lēsts, ka 2011. gadā elektroniski iesniegto piedāvājumu skaits pārsniedza 30 %. Tomēr lielākajā daļā valstu 2012. gadā elektroniski iesniegto piedāvājumu skaits nepārsniedza 5 %, bet 4 dalībvalstīs publiskā iepirkuma jomā vispār nebija iespējas piedāvājumu iesniegt elektroniski: Bulgārijā, Grieķijā, Ungārijā un Slovēnijā.

Lielākajā daļā dalībvalstu (15) piedāvājumu e-iesniegšana ir brīvprātīga. Tikai Portugāle ir noteikusi, ka visām līgumslēdzējām iestādēm un attiecībā uz visiem pirkumiem piedāvājumi

²¹ Pētījumu veica IDC Italia un Capgemini: http://ec.europa.eu/dgs/internal_market/tenders/2011-097-c/download_en.htm

²² Ieviešana tiek lēsta kā publiskā iepirkuma vērtība, attiecībā uz kuru uzņēmumi ES ir iesnieguši piedāvājumus elektroniski, dalot ar iepirkumu kopējo vērtību ES.

obligāti jāiesniedz elektroniski, bet tikai tad, ja pārsniegts noteikts robežlielums. Piecas dalībvalstis to noteikušas par obligātu dažos īpašos gadījumos. Tiek lēsts, ka e-ierpikuma izmantošana Portugālē rada ietaupījumus 6 līdz 18 % apmērā no kopējiem publiskā iepirkuma izdevumiem. E-ierpikums ir kļuvis obligāts arī reģionālā līmenī (piemēram, Flandrijā, Lombardijā). Detalizēti dati par e-ierpikumu valstīs ir pieejami šeit: http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/d2-annex-eprocurement-country-profiles-final_en.pdf

Kopumā iepirkuma joma ir ļoti sadrumstalota²³ un sarežģīta, to veido daudzas dažādas procedūras, informācijas tehnoloģijas, sertifikācijas prasības, tādas prakses pielietošana, kas pilnībā neizmanto iespējas, ko piedāvā informācijas tehnoloģijas. E-ierpikuma sistēmu izmantošanas atvieglošana un to sadarbība ir pamatelementi, kas nodrošina e-ierpikuma plašu ieviešanu un lielus ietaupījumus un ieguvumus.

Lai palielinātu izmantošanu un novērstu tirgus sadrumstalotības riskus, Komisija kā daļu no publiskā iepirkuma direktīvu modernizācijas ierosināja līdz 2016. gada vidum padarīt e-ierpikumu obligātu un veicināt tā sadarbību. Pašlaik priekšlikums tiek apspriests Eiropas Parlamentā un Padomē. Lai gan joprojām nav panākta vienošanās par konkrētu e-ierpikumu īstenošanas termiņu, likumdevēji ir vienprātīgi par principu pārejas uz e-ierpikumu pabeigšanai. Pēc leģislatīvā priekšlikuma Komisija izdeva paziņojumu, kurā informēja par pasākumiem e-ierpikuma atbalstam ES (skatīt pielikumu par darbību īstenošanu). Konkrēti, Komisija publicēja ziņojumu “E-ierpikuma zelta grāmata”, kurā atspoguļota labākā prakse²⁴. Turklāt Komisijas ekspertu grupa par e-ierpikuma jautājumiem sniedza ieteikumus e-ierpikuma vienkāršošanai, jo īpaši MVU un pārrobežu pakalpojumu sniedzējiem²⁵. Abi ziņojumi izrādījās efektīvi e-ierpikuma risinājumu uzlabošanā.

5. TURPMĀKĀ RĪCĪBA

Komisijas priekšlikums padarīt e-paziņojumu, e-pieklūvi un e-iesniegšanu obligātu un pasākumi, kas ietverti paziņojumā „E-ierpikuma stratēģija”, ir būtiski soļi uz priekšu ceļā uz e-ierpikuma sniegto priekšrocību izmantošanu.

Lai turpmāk nodrošinātu pilnīgu e-ierpikumu, Komisija tagad veic virkni pasākumu, tostarp iesniedz leģislatīvu priekšlikumu, lai publiskā iepirkuma jomā e-rēķinus padarītu par normu, nevis izņēmumu, kā arī veic citus neleģislatīvus pasākumus, kas paredzēti pilnīga e-ierpikuma īstenošanas dalībvalstīs atbalstam. Šie pasākumi ir aprakstīti turpmāk²⁶.

5.1. E-rēķini kā norma, nevis izņēmums publiskā iepirkuma jomā

Pamatojoties uz valstu ieguvumu izvērtējuma ekstrapolāciju²⁷, Komisija lēš, ka e-rēķinu izmantošana publiskajā iepirkumā visā ES varētu radīt ietaupījumu gandrīz 2,3 miljardu euro apmērā.

Lai varētu izmantot šos ieguvumus, Komisija ir pieņēmusi priekšlikumu, kura mērķis ir nodrošināt, ka e-rēķini ir standarta prakse publiskā iepirkuma jomā. Pateicoties ķēdes

²³ ES ir aptuveni 250 000 līdz 300 000 līgumslēdzējas iestādes.

²⁴ http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/e-procurement/golden-book/index_en.htm

²⁵ http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/e-procurement/expert/index_en.htm

²⁶ Visi šajā dokumentā ierosinātie pasākumi ir saskanīgi un saderīgi ar spēkā esošo daudzgadu finanšu shēmu (MFF) 2007.-2013. gadam un priekšlikumu jaunajai MFF 2014.-2020. gadam,

²⁷ Atbilde no Zviedrijas un Dānijas valsts līmeņa forumiem par e-rēķiniem, kas saņemta, apspriežoties Eiropas daudzpusēju ieinteresēto personu forumā (EMSF).

reakcijai, tas arī veicinātu e-rēķinu ieviešanu visiem tirgus dalībniekiem. Izvēlēta pieeja ir divkārša. Pirmkārt, lai novērstu sadarbības problēmas starp valstu standartiem, tiek ierosināts pilnvarot Eiropas Standartizācijas komiteju (*CEN*) izstrādāt jaunu Eiropas e-rēķina standartu, kas ļautu standartizēt e-rēķinā norādīto informāciju, kas ir būtiski pārrobežu sadarbības un atbilstības tiesību aktiem nodrošināšanai. Otrkārt, priekšlikumā paredzēts noteikt par pienākumu dalībvalstu iestādēm pieņemt e-rēķinus, kas atbilst jaunajam Eiropas standartam. Eiropas Komisija ierosina, ka šīs saistības stājas spēkā termiņā, kas iespējami cieši saistīts ar e-iekirkumu saistību izpildei noteikto termiņu, kurš paredzēts publiskā iekirkuma direktīvās.

Šī pieeja e-rēķinu ieviešanai ir paredzēta, lai dotu visām ieinteresētajām personām laiku atrisināt darbības problēmas, vienlaikus nodrošinot, ka visas dalībvalstis īsteno pāreju. Komisija aicina dalībvalstis iespējami drīz uzsākt vajadzīgo sagatavošanās darbu, lai paredzētajā termiņā nodrošinātu atbilstību šiem noteikumiem. Tā iesaka dalībvalstīm e-rēķinus padarītu obligātus visām ieinteresētajām personām, tiklīdz būs izveidota nepieciešamā infrastruktūra, lai iespējami drīz izmantotu tajā veikto ieguldījumu sniegtās priekšrocības. Tomēr vienlaikus dalībvalstīm vajadzētu veikt visas nepieciešamās darbības, lai nodrošinātu, ka tas nerada nevajadzīgas papildu izmaksas vai slogu MVU. Komisija situāciju pārskatīs piecu gadu laikā pēc pārejas perioda termiņa beigām, lai novērtētu progresu e-rēķinu ieviešanā.

Galvenās darbības:

- (1) Eiropas Parlaments un Padome vienosies par jaunu tiesisko regulējumu, kas nosaka par pienākumu pieņemt e-rēķinus, kuri atbilst jaunajam Eiropas standartam.**

5.2. Standartizācija

Leģislatīvie priekšlikumi par e-rēķiniem un e-iekirkumu ir nepieciešami, bet tie nerada pietiekamus apstākļus pilnīga e-iekirkuma veiksmīgai īstenošanai ES. Ir nepieciešami vairāki neleģislatīvi pasākumi, lai palīdzētu īstenot pilnīga e-iekirkuma ieviešanu. Jo īpaši nepieciešams turpināt standartizācijas darbu, lai ļautu īstenot leģislatīvo priekšlikumu par e-rēķiniem.

Tādēļ *CEN* ir jāveic nepieciešamais standartizācijas darbs, pamatojoties uz Komisijas pilnvarojumu, kas tiks sagatavots vēlāk. Pilnvarojumā būs ietverts minimālo prasību saraksts, kas jāiekļauj standartā. Tālāk darbs tiks veikts saskaņā ar *CEN* standarta procedūrām jaunu Eiropas standartu izstrādei. Lai gan šādu standartu var pieņemt vienīgi tehniskā komiteja (TK), *CEN* pieņems lēmumu par to, vai šo uzdevumu var izpildīt kāda jau esoša TK, vai arī ir jāizveido jauna TK. Tāpat *CEN* būtu jāturpina darbs pie e-iekirkuma ar mērķi vienkāršot e-iekirkuma risinājumus, lai veicinātu MVU dalību un uzlabotu publiskā iekirkuma uzraudzību, izmantojot e-iekirkuma sistēmas. Komisija turpinās finansēt projektus, kas veicinātu pilnīga e-iekirkuma ieviešanu ES, piemēram, e-SENS²⁸, un nodrošinās, ka *CEN* attiecīgais darbs tiek iekļauts šajā projektā.

Dalībvalstīm vajadzētu popularizēt *CEN* standartu savā valstī, lai nodrošinātu pilnīga e-iekirkuma absolūtu savietojamību.

²⁸ E-SENS mērķis ir konsolidēt rezultātus, kas gūti pašlaik īstenojamajos plaša mēroga izmēģinājuma projektos Konkurētspējas un inovāciju pamatprogrammas ietvaros; <http://www.esens.eu>. Atkarībā no dotācijas nolīguma parakstīšanas (tiek finalizēts), e-SENS būs ES līdzfinansēts projekts.

Daudzgaļu finanšu shēmas ietvaros Komisija ir ierosinājusi sākt programmu “Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments” (CEF)²⁹. Tā mērķis ir atbalstīt ieguldījumus infrastruktūrā, kas nepieciešama pārrobežu publisko pakalpojumu sniegšanai, tostarp e-iegādājumiem un e-rēķiniem, uzlabojot pārrobežu procesu sadarbību. Tas var veicināt pilnīga e-iegādājuma standartizāciju, kas pārsniedz jomas, uz kurām attiecas jaunie tiesību akti, un sadarbības līmeņa risinājumu izstrādi.

Galvenās darbības:

- (2) **Eiropas Standartizācijas komiteja (CEN)** veiks standartizācijas darbu, lai varētu īstenot **legislatīvo priekšlikumu par e-rēķiniem publiskā iegādājuma jomā**. CEN turpinās standartizēt e-iegādājuma procesu, lai vienkāršotu tā izmantošanu MVU.
- (3) Eiropas Komisija finansēs projektus, kas **veicina sadarbības līmeņa risinājumu izstrādi** ES (e-SENS).
- (4) Eiropas Komisija finansēs un atbalstīs pilnīga e-iegādājuma (tostarp e-rēķini) **infrastrukturā attīstību** visā Eiropā, izmantojot ierosināto **Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu (CEF)**.

5.3. Valstu stratēģijas attiecībā uz pilnīgu e-iegādājumu

Dalībvalstīm ir svarīga loma pilnīga e-iegādājuma īstenošanā. Tāpēc Komisija mudina dalībvalstis izstrādāt valsts stratēģijas, pieņemot detalizētus rīcības plānus, lai nodrošinātu e-iegādājuma un e-rēķinu īstenošanu termiņos, kas noteikti publiskā iegādājuma un e-rēķinu direktīvās. Šo stratēģiju izstrāde ir iespēja pārskatīt pilnīga e-iegādājuma pašreizējo sarežģīto struktūru (fragmentāri, dažkārt lietotājam nedraudzīgi un sadarbības līmeņa risinājumi), lai turpmāk racionalizētu publisko iegādājumu un rastu iespēju plašākai valsts pārvaldes modernizācijai.

Lai šīs stratēģijas darbotos, būtu jāpieņem konkrēti rīcības plāni ar šādiem mērķiem.

- **Izvirzīt starpposma mērķus** attiecībā uz e-iegādājuma un e-rēķinu izmantošanu, lai uzraudzītu progresu to mērķu sasniegšanā, kas noteikti publiskā iegādājuma un e-rēķinu direktīvās.
- **Pārvaldīt pāreju**, izvēloties stratēģiju, kas palielina pilnīga e-iegādājuma īstenošanas ieguvumus. Eiropas Komisija sāks pētījumu, lai noteiktu tās stratēģijas attiecībā uz e-iegādājumu un e-rēķiniem, kuras izrādīsies visveiksmīgākās. Tas būs atbalsts dalībvalstīm, izvērtējot savus politikas virzienus.
- **Veicināt vienkāršošanu, administratīvā sloga samazināšanu, kā arī MVU un pārrobežu pakalpojumu sniedzēju līdzdalību** pilnīgā e-iegādājumā, ņemot vērā zelta grāmatas pētījuma un ekspertu grupas par e-iegādājuma jautājumiem rezultātus (skatīt 4.2. iedaļas beigās).

²⁹ Skatīt COM (2011) 676, COM (2011) 665 un COM (2013) 329, 2013. gada 28. maijs.

- **Sekmēt e-sertifikātu izstrādi un izmantošanu.** Tādu rīku kā *PEPPOL*³⁰ virtuālās uzņēmumu dokumentācijas (*Virtual Company Dossier, VCD*)³¹ izmantošana varētu dalībvalstīm palīdzēt e-sertifikātu izstrādē.
- Valsts līmenī **uzraudzīt iepirkumu izdevumus un galvenos darbības rādītājus** (piemēram, MVU līdzdalība, ieguvumi no pilnīga e-iepirkuma), izmantojot informāciju, ko sagatavojušas e-iepirkuma sistēmas – ar mērķi gūt ietaupījumus un radīt lielāku pārredzamību.
- **Izveidot mācību programmas** uzņēmumiem (jo īpaši MVU) un līgumslēdzējām iestādēm, lai sniegtu tām atbalstu pārejas posmā. Dalībvalstīm ir iespēja **izmantot struktūrfondus, lai finansētu mācības un, ja nepieciešams, izveidotu nepieciešamo infrastruktūru.** Lai izmantotu šo iespēju, tām jāiekļauj šīs prioritātes savās darbības programmās, ar ko īsteno struktūrfondus laikposmā no 2014. gada līdz 2020. gadam.
- **Sasniegt iekšējā tirgus mērķus valstu stratēģiju ietvaros.** Eiropas Komisija publicēs pamatprincipus, kuri būtu jāievēro jebkurai e-iepirkumu sistēmai Eiropā, lai tā būtu saderīga ar iekšējo tirgu. Pamatnostādnēs tiks risināti šādi jautājumi: atvieglot piekļuvi pārrobežu pakalpojumu sniedzējiem (piemēram, e-iepirkuma sistēmām nevajadzētu būt ar īpašiem valsts datu laukiem, kas varētu bloķēt piekļuvi no ārvalstu uzņēmumiem), atvieglot piekļuvi MVU, sadarbības prasības utt. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka to valsts stratēģijas īsteno šīs pamatnostādes.

Galvenās darbības:

- (5) **Dalībvalstis pieņems valsts stratēģijas un sīki izstrādātus rīcības plānus attiecībā uz pilnīgu e-iepirkumu,** lai nodrošinātu īstenošanu termiņos, kas noteikti publiskā iepirkuma un e-rēķinu direktīvās.
- (6) Eiropas Komisija **uzsāks pētījumu, kurā noteiktu veiksmīgākās e-iepirkuma un e-rēķinu stratēģijas** Eiropā.
- (7) **Dalībvalstis apsvērs iespēju izmantot struktūrfondus mācību (jo īpaši MVU) finansēšanai, administratīvo spēju nostiprināšanai un infrastruktūras veidošanai,** attiecīgi iekļaujot šīs prioritātes savās darbības programmās.
- (8) Eiropas Komisija **publicēs pamatprincipus, kuri būtu jāievēro jebkurai e-iepirkumu sistēmai Eiropā,** lai tā būtu saderīga ar iekšējā tirgus principiem.

5.4. Labākās prakses piemēru izplatīšana.

Komisija turpinās Eiropas daudzpusēju ieinteresēto personu forumu par e-rēķiniem un izveidos līdzīgu forumu par e-iepirkumu. Forumos noteiks darbu pie turpmākās standartizācijas, koordinēs Eiropas un valstu iniciatīvas un apmainīsies ar labāko praksi. Forums apvienos galvenos dalībniekus saistībā ar pilnīgo e-iepirkumu: valstu politikas veidotājus, uzņēmumu pārstāvjus un MVU organizācijas, līgumslēdzējas iestādes/pircējus, e-iepirkuma un e-rēķinu risinājumu sniedzējus, standartizācijas struktūras utt.

³⁰ <http://www.peppol.eu/>

³¹ http://www.peppol.eu/peppol_components/virtual-company-dossier

—

Komisija arī sāks pētījumu, kurā noteiks labāko praksi e-iegākuma rīku jomā, piemēram, e-izsoles³² un e-katalogi³³. Šos rīkus dažkārt izmanto ļaunprātīgi, piemēram, ja saskaņā ar e-izsoles procedūru iesniegti piedāvājumi tiek atklāti pirms laika, tas var veicināt slepenas vienošanās starp pakalpojumu sniedzējiem. Pētījumā būtu jānosaka, kā vislabāk varētu izmantot šos rīkus, lai ieguvumi būtu maksimāli.

E-iegākuma un e-rēķinu jomā Komisija rāda citiem piemēru. Komisija īsteno pilnīgu e-iegākumu (e-paziņojums, e-pieklūve un e-iesniegšanu) līdz 2015. gada vidum, kā tas norādīts 2012. gada paziņojumā³⁴. E-rēķini ir izmantoti IT preču un pakalpojumu iegākumos kopš 2009. gada, un tas ir radījis būtiskus ietaupījumus, saīsinājis apstrādes laiku, novērsis nepieciešamību kodēt datus. Komisija pakāpeniski paplašina e-rēķinu obligātu izmantošanu uz citām Komisijas iegākumu jomām. Šie risinājumi būs pieejami dalībvalstīm kā atvērtā koda programmatūra, lai samazinātu iegākājumu izmaksas.

Galvenās darbības:

- (9) Eiropas Komisija **turpinās Eiropas daudzpusēju ieinteresēto personu foruma par e-rēķiniem darbu**. Eiropas Komisija **izveidos līdzīgu forumu par e-iegākumu**, lai noteiktu darbu pie turpmākās standartizācijas, koordinētu Eiropas un valstu iniciatīvas un apmainītos ar labāko praksi.
- (10) Eiropas Komisija **uzsāks pētījumu, kurā noteiks labāko praksi e-iegākuma rīku jomā, piemēram, e-izsoles vai e-katalogi**.

6. SECINĀJUMS

Lai sasniegtu ievērojamos iegākumus, ko sniedz pilnīgs e-iegākums, ir būtiski īstenot efektīvu tiesisko regulējumu ES līmenī. Tādēļ Komisija aicina dalībvalstis un Eiropas Parlamentu iespējami drīz pieņemt jauno priekšlikumu par e-rēķiniem publiskajā iegākumā, tas kalpotu par skaidru politisku signālu, ka viņi ir apņēmušies veicināt pāreju. Tomēr iegākumus pilnībā var izmantot tikai tad, ja dalībvalstis pieņems stratēģijas, lai reglamentētu pāreju un risinātu darbības problēmas.

³² Elektroniskās izsoles ir īpaša iegākuma procedūra, kas notiek pilnībā elektroniski.

³³ Elektroniskie katalogi ir līdzekļi piedāvājumu saņemšanai un izvērtēšanai strukturētā formā – katalogā.

³⁴ Skatīt Paziņojumu COM (2012) 179 *final*, kas minēts otrajā zemspvītras piezīmē.

**PIELIKUMS:
PAZIŅOJUMA „E-IEPIRKUMA STRATĒGIJA” PASĀKUMU ĪSTENOŠANAS PAKĀPE**

GALVENĀS DARBĪBAS	ĪSTENOŠANAS PAKĀPE
1) Eiropas Parlaments (EP) un Padome vienosies par jaunu tiesisko regulējumu, kurā būs noteikta prasība pilnībā pāriet uz e-iepirkumu . Termiņš: <u>pieņemšana līdz 2012. gada beigām</u> .	Procesā: priekšlikums tiek apspriests EP un Padomē, kompromisu varētu panākt līdz 2013. gada vidum.
2) Vajadzības gadījumā Komisija saskaņos tehniskās prasības , pieņemot deleģētus aktus. Termiņš: <u>pēc jauno direktīvu pieņemšanas</u> .	Īstenošana pēc pārskatīto publiskā iepirkuma direktīvu pieņemšanas.
3) Komisija ierosinās jaunu tiesisko regulējumu elektroniskajai identifikācijai, autentifikācijai un elektroniskajiem parakstiem . Termiņš: <u>līdz 2012. gada 2. ceturkšņa beigām</u> .	Pabeigts: Priekšlikums pieņemts 2012. gada 4. jūnijā ³⁵ . Priekšlikums tiek apspriests EP un Padomē.
4) E-TEG (ekspertu grupa) izstrādās ieteikumus, lai popularizētu labākās e-iepirkuma sistēmas , kas sekmē pārrobežu piekļuvi un ir ērtas lietošanai visiem uzņēmumiem. Termiņš: <u>līdz 2013. gada sākumam</u> .	Pabeigts: ziņojums publicēts ³⁶ .
5) Komisija publicēs ziņojumu par labāko praksi e-iepirkuma	Pabeigts: ziņojums publicēts ³⁷ .

³⁵ <http://europa.eu/newsroom/calendar/event/363056/commission-adopts-proposed-regulation-on-eid-and-esignature>

³⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/e-procurement/expert/index_en.htm

³⁷ http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/e-procurement/golden-book/index_en.htm

jomā, lai to veicinātu visā ES. Termiņš: līdz 2013. gada vidum.	
6) Komisija sniegs atbalstu <i>PEPPOL</i> komponentu turpināšanai no 2012. gada vidus.	Pabeigts: <i>PEPPOL</i> tika izveidota kā starptautiska bezpeļņas asociācija saskaņā ar Beļģijas tiesību aktiem, un tās darbs tiek turpināts. Komisija turpina atbalstīt <i>PEPPOL</i> attīstību, izmantojot <i>ISA</i> programmā ietvertos pasākumus.
GALVENĀS DARBĪBAS	ĪSTENOŠANAS PAKĀPE
7) Komisija finansēs un atbalstīs e-iekirkuma infrastruktūras izveidi visā Eiropā, izmantojot Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu (<i>CEF</i>). Komisija sāks projektus 2014.–2015. gadā.	Procesā: priekšlikumu par <i>CEF</i> izveidi Komisija pieņēma 2011. gada beigās un grozīja 2013. gada maijā, pašlaik priekšlikums tiek apspriests jaunās daudzgadu finanšu shēmas 2014. — 2020. gadam ietvaros.
8) Komisija veicinās struktūrfondu izmantošanu, lai sekmētu e-iekirkuma ieviešanu visā Eiropā, kā izklāstīts vienotajā stratēģiskajā satvarā 2014.–2020. gadam.	Pabeigts: vairākās valstu programmās jau ir ietvertas atsauces uz e-iekirkumu.
9) Komisija īsteno plašu informācijas par e-iekirkumu izplatīšanas stratēģiju.	Procesā: Komisija organizēja vairākus pasākumus – augsta līmeņa konferenci par e-iekirkumu (2012. gada jūnijā), semināru par e-iekirkumu (2012. gada decembrī). Tā piedalījās daudzās konferencēs un izmantoja dažādus tīklus, lai izplatītu informāciju (piemēram, Eiropas Biznesa atbalsta tīklu).
10) Komisija, sākot no 2012. gada vidus, organizēs ikgadēju konferenci par e-iekirkumu.	Pabeigts: 2012. gada vidū tika noorganizēta konference, piedaloties 350 dalībniekiem. Otra konference tiek plānota 2013. gada 18. septembrī.
11) Komisija izveidos pamatus elektroniskām sistēmām iekirkumu izdevumu uzraudzībai reāllaikā. Termiņš: līdz 2013. gada vidum.	Procesā: Eiropas Komisija pasūtīja pētījumu, kas tiks pabeigts līdz 2013. gada vidum.
12) Komisija publicēs ikgadēju ziņojumu par e-iekirkumu. Termiņš: pirmais ziņojums 2013. gada vidū.	Pabeigts: skatīt paziņojuma 4. sadaļu.
13) Komisija ievieš pilnīgu e-iekirkumu līdz 2015. gada vidum	Procesā: e-paziņojums un e-pieklūve dokumentiem darbojas. Pieteikumu

(vienu gadu agrāk par dalībvalstīm noteikto termiņu).	elektroniskā iesniegšanā (e-iesniegšanā) līdz 2013. gada vidum tiks sākts izmēģinājuma posms.
---	---

GALVENĀS DARBĪBAS	ĪSTENOŠANAS PAKĀPE
14) Lai samazinātu ieguldījumu izmaksas dalībvalstīm, kas veido savu attiecīgo infrastruktūru, Komisija darīs tām pieejamus savus e-ieguldījumu risinājumus.	Procesā: Beļģija pieņēma e-PRIOR – Komisijas e-ieguldījumu sistēmu. Norvēģija un Īrija pašlaik testē e-PRIOR.
15) Komisija veicinās starptautisko dialogu regulējuma jomā par atvērtām e-ieguldījumu sistēmām un aktīvi uzraudzīs saistīto darbu starptautiskās standartizācijas jomā.	Procesā: sākts dialogs ar ASV, Ķīnu un ANO/CEFACT ³⁸ .